

Moderniseringsdepartementet
Postboks 8004, Dep.
0030 OSLO

Vår dato 07.11.2005
Deres dato 26.09.2005
Vår referanse ADG/kzf
Deres referanse 200502949-/BHA

Høring: Innføring av plikt til kunngjøring under terskelverdi

I. Innledning og oppsummering

Et innkjøpsregelverk med kunngjøringsplikt og prosedyrer innehar den funksjon at kontrakter må lyses ut, slik at det blir åpenhet rundt anskaffelsen. NHO er av den oppfatning at denne byrden må veies mot de samfunnsnyttige hensyn som vil være å sikre små og mellomstore bedrifter markedsadgang, forhindre svart arbeid, kameraderi og korrupsjon, og sist, men ikke minst, at det offentlige forvalter skattebetalernes penger på en samfunnsnyttig måte. Et lukket marked med skjulte prosesser må for all del forhindres. I lys av de signaler som er gitt i Soria-Moria-erklæringen, vil vi også omtale sentrale premisser for regelverket under EØS-terskelverdi.

- NHO støtter departementets forslag om en enkel kunngjøringsplikt over 100.000 kroner.
- NHO er imot en forhøyelse av den nasjonale terskelverdi til EU/EØS-nivå.

Vi vil nedenfor utdype våre synspunkter nærmere.

II. Forenklet kunngjøringsplikt

NHO viser til ovennevnte høringsbrev av 26.09.2005 med høringsfrist 08.11.2005. Departementet foreslår å innføre en forenklet plikt til kunngjøring for anskaffelser med en verdi over kr. 100.000,-. NHO støtter forslaget om en forenklet kunngjøringsplikt for anskaffelser med en verdi over kr. 100.000,-. Slik forenklet kunngjøringsplikt vil sikre at små bedrifter får delta i konkurransen, samtidig som kunngjøringen vil bli enkel å administrere for innkjøper.

Innenfor området kr. 500.000,- til 100.000,- mener NHO at innkjøpere må selv ha frihet til å definere sin egen markedsadferd. Innkjøpere må selv kunne bestemme kunngjøringens innhold og hvilken kommunikasjon som ønskes med leverandører som henvender seg.

NHO støtter derfor departementets forslag til hvilke opplysninger som skal inntas i den forenklete kunngjøringen:

- Navn og kontaktinformasjon til oppdragsgiver
- En kort beskrivelse av hva som skal kjøpes, og hvis relevant, peker til konkurransegrunnlag for nærmere informasjon
- Frist for innlevering av tilbud

I tillegg mener NHO at det må klargjøres at dette også betyr krav til vedlagt skatteattest og HMS- egenerklæring.

Skal ”Lille-Doffin” fungere etter sin hensikt, må det være mulig å søke opp de forenklete kunngjøringene elektronisk. Det foreslås derfor at det lages en elektronisk oppslagstabell som kan benyttes til slikt søk ved enkle tastetrykk. Et slikt system vil bidra til å gjøre det norske systemet til en suksess, både for oppdragsgiver og leverandør.

III. Heving av nasjonal terskelverdi opp mot EØS-grensen

Basert på en grundig og inkluderende høringsrunde, besluttet den forrige regjering i september å heve den nasjonale terskelverdi fra 200 000 til 500 000 kroner (en økning på 250 %), samt å innføre en forenklet kunngjøring for anskaffelser mellom 100 000 – 500 000 kroner. Videre ble det besluttet at kravet til skatteattest og HMS-erklæring også skal gjelde for anskaffelser over 100 000 kroner. Sistnevnte er av stor betydning for at ikke useriøse virksomheter tildeles offentlige kontrakter.

Ovennevnte endringer reflekterer synspunktene til en betydelig del av høringsinstansene. Endringene legger et rammeregelverk som balanserer hensynet til et enklere regime for en stor andel anskaffelser, samtidig som hensynet til åpenhet, små og mellomstore virksomheter, krav til ordentlighet hos virksomheter, arbeidet mot korrupsjon og lignende adferd, kjente og forutsigbare anskaffelsesprosedyrer og likebehandling av virksomheter ivaretas.

NHO stilte seg positivt til heving av den nasjonale terskelverdi, forutsatt at konkurranse og publisitet under kr. 500.000,- samtidig ble sikret. Bondevik II-regjeringen forutsatte et slikt regime ved heving av terskelverdien. Dette er særlig viktig for at små og mellomstore bedrifter – som i det vesentlige konkurrerer om oppdrag under den nasjonale terskelverdien – skal sikres fortsatt tilgang til dette markedet.

Ca. 80 prosent av kunngjøringene i DOFFIN er nasjonale anskaffelser. NHO er derfor svært opptatt av at det fortsatt sikres kunngjøringsplikt med prosedyreregler under EØS-terskelverdi ned til nasjonal terskelverdi på kr. 500.000,-.

Etableringen av en forenklet kunngjøring, jf. del I, vil sikre åpenhet og gjennomsiktighet ved anskaffelse. Det er samtidig viktig for innovasjonsutviklingen at norske bedrifter kan konkurrere på hjemmemarkedet. Uten kunngjøringsplikt og prosedyreregler vil det lett oppstå hoffleverandører i markedet.

I forhold til fortsatt å ha prosedyrer mellom nasjonal terskel på kr. 500.000,- og EØS-terstel, har NHO følgende hovedsynspunkter:

1. Regelverket for offentlige anskaffelser skal sikre at skattebetalernes penger forvaltes på riktig måte, og at oppdragsgiver skal få mest mulig igjen for pengene.
2. Regelverket for offentlige anskaffelser sikrer små og mellomstore bedrifter markedsadgang.
3. Regelverket for offentlige anskaffelser bidrar til å motvirke kameraderi, korrupsjon og svart arbeid.
4. Mangel på ”standardiserte” anskaffelsesprosedyrer vil innebære større administrasjon både for oppdragsgiver og leverandør.
5. Regelverket må utformes slik at prosedyren ikke er uforholdsmessig komplisert å etterleve for både innkjøper og leverandør.

Vi vil nedenfor utdype dette nærmere.

1. Regelverket for offentlige anskaffelser skal sikre at skattebetalernes penger forvaltes på riktig måte, og at oppdragsgiver skal få mest mulig igjen for pengene.

Hovedformålet for regelverket for offentlige anskaffelser er å sikre at oppdragsgiver får mest mulig ut av hver krone. Som EU mener NHO at formålet med regelverket sikres best gjennom konkurranse på alle nivåer. Derfor senker eller konkretiserer flere land den nasjonale terskelverdi. Dette gjelder bl.a. Finland og Sverige. I Nederland pågår et lignende arbeid. Flere av de nye EU-land har en meget lav nasjonal terskel for anbud.

Effektiv og rasjonell bruk av skattebetalernes penger til offentlige anskaffelser, må sikres gjennom gode og effektive kontrollrutiner, slik at det ikke skapes et lukket marked med skjulte prosesser for offentlige anskaffelser. Dette kan bare skje ved kunngjøring og prosedyrer for anskaffelsene.

2. Regelverket for offentlige anskaffelser sikrer små og mellomstore bedrifter markedsadgang

Moderniseringsdepartementet hevet 09.09.2005 den nasjonale terskelverdi fra kr. 200.000,- til kr. 500.000,-. Kun anskaffelser over terskelverdien er underlagt klare prosedyreregler. Anskaffelser under terskelverdien styres av de grunnleggende prinsippene i EØS-avtalen, nedfelt i lov om offentlige anskaffelser § 5 a, som skal sikre konkurranse og etterprøvbarhet.

I Sverige er det nedsatt en lovkommissjon for revidering av regelverket for offentlige anskaffelser. Det synes å være lovkommissjonens oppfatning at dersom prinsippene i EØS-avtalen skal oppfylles under EØS-terskelverdi, vil det være formålstjenlig å bruke samme regler også for nasjonale anskaffelser med visse forenklinger. Så vidt vi har forstått av kilder i den svenske lovkommissjonen, vil den nasjonale terskel ikke overstige kr. 500.000,-.

3. Regelverket for offentlige anskaffelser bidrar til å motvirke kameraderi, korrupsjon og svart arbeid

I Norge har vi lover og regler som underbygger at allmennheten skal få innsyn i og utøve kontroll med offentlig virksomhet. Dette er viktig for å sikre reell gjennomsiktighet og at man unngår uregelmessigheter med forvaltningen av det offentliges midler. Redusert kunngjøring av offentlige anskaffelser vil gjøre det langt vanskeligere å avdekke ulovlige direkteanskaffelser.

I Innst.S.nr.101 (2001-2002) fra kontroll- og konstitusjonskomitéen ble Riksrevisjonens avdekking av manglende etterlevelse av regelverket for offentlige anskaffelser behandlet. Komitéen bemerket følgende: *"Komiteen ser videre alvorlig på at flere kontroller som er gjennomført på anskaffelsesområdet, viser manglende etterlevelse av regelverket for offentlige anskaffelser, både det nasjonale regelverket og EØS-reglene. Komiteen vil understreke betydningen av at regelverket blir etterlevet og forutsetter at de nødvendige tiltak blir iverksatt for å rette opp de påpekte forhold."*

Nærings- og handelsdepartementet valgte på denne bakgrunn å nedsette en arbeidsgruppe for å vurdere om eksisterende sanksjonsregler i lov om offentlige anskaffelser er tilstrekkelige til å motvirke ulovlige direkteanskaffelser, eller om det burde innføres nye sanksjonsmekanismer. Arbeidsgruppen mot Ulovlige Direkteanskaffelser (AUDA) konkluderte med at det var behov for nye regler.

Heving av terskelverdier uten obligatorisk kunngjøring vil gjøre det vanskeligere å avdekke smøring og bestikkelser. Det er naivt å se bort fra at korrupsjon kan forekomme på det offentlige anskaffelsesmarkedet. EU-kommisjonen har i direktiv 2004/18 og 2004/17 (som Norge skal implementere) utarbeidet en regel som skal hindre at tilbudsgivere som er dømt for bestikkelse og korrupsjon ikke skal få delta i

anbudsprosedyrer. NHO mener det må sikres effektive kontrollmekanismer for å forhindre at det skjer uregelmessigheter med det offentliges midler.

Det er også viktig at kravet til skatteattest og HMS-egenerklæring følger kunngjøringer under nasjonal terskelverdi. Den offentlige kunde må ta et tydelig ansvar som bidrar til å gjøre markedet for "useriøse" aktører mindre. Bedrifter med uoppgjorte skatteforpliktelser eller brudd på HMS vil kunne tildeles store oppdrag av det offentlige uten kontroll. Dette vil igjen undergrave moralen og det arbeidet som gjøres av seriøse bedrifter. Det er derfor viktig at det sikres kunngjøringsplikt og prosedyreregler over kr. 500.000,- og en enkel kunngjøring under nasjonal terskelverdi. Det vil være særlig betenkelig å gi det signal til omverdenen at det betydelige arbeid som gjøres mot svart arbeid, ikke er prioritert. Uten kunngjøring vil heller ikke kravet til skatteattest og HMS-egenerklæring etterleves.

4. Mangel på "standardiserte" anskaffelsesprosedyrer vil innebære større administrasjon for både oppdragsgiver og leverandør

Statlige anskaffelser har vært regulert siden 1899. Nye forskrifter kom i 1978. Videre har flere kommuner benyttet seg av kommunalinstruksen, samt at ulike kommuner har laget sine egne "spilleregler" ved den enkelte anskaffelse. Norge har, gjennom utarbeidelse av nasjonale regler, utviklet "standardiserte" anskaffelsesprosedyrer som er like for alle offentlige anskaffere. Dette har betydd og betyr at innkjøpere slipper å lage nye "spilleregler" for hver eneste anskaffelse. Dette har i seg selv bidratt til mindre administrasjon for innkjøpere, enn det regimet som lå til grunn før 2001.

Mangel på "standardiserte" anskaffelsesprosedyrer vil også innebære at leverandører må forholde seg til vidt forskjellig anskaffelsespraksis, avhengig av hvilken offentlig etat som foretar anskaffelsen, slik situasjonen var i Norge for fem år siden. Dette var verken effektiviserende eller leverandørvennlig. Det har i så måte vært en gledelig utvikling å oppleve offentlige oppdragsgivere som markant mer profesjonelle og objektive i sine anskaffelser.

Det finnes i dag en omfattende ensartet anskaffelsespraksis basert på et nasjonalt regelverk som tilnærmet er identisk med EØS-regelverket. Dette har resultert i en oppbygging av anskaffelseskompetanse hos både leverandører og offentlige virksomheter, som også er anvendbar for deltakelse i internasjonale konkurranser. Fjerner man de nasjonale prosedyrereglene eller hever den nasjonale terskelverdien ytterligere, vil slik anvendbar kompetanse etter hvert kunne forringes og ødelegges. Dette kan redusere norske leverandørers mulighet til å delta på det internasjonale markedet.

Mistillit mot det offentliges tildelingspraksis har også avtatt etter innføring av regelverket for offentlige anskaffelser under EØS- terskel. Regelverket har vært med på å øke tilliten til at innkjøper forholder seg til de prosedyrer som er en del av konkurransen og som kan etterprøves av leverandøren, samt sikre leverandører

rettigheter hvor regelverket er overtrådt. Det er ikke, og vil ikke bli, tillatt å tildele kontrakten til en lokal leverandør uten konkurranse, da EØS-prinsippene slår inn også under EØS-terskel.

5. Regelverket må utformes slik at prosedyren ikke er uforholdsmessig komplisert å etterleve for både innkjøper og leverandør

Det har fra en rekke oppdragsgivere avstedkommet høylytt kritikk mot regelverket, på grunn av omfattende administrasjonsbyrde. Vi kan ikke se at denne kritikken er berettiget. For det første er det svært sannsynlig at de besparelsene en oppdragsgiver har ved konkurranse vil overstige utgiftene til administrasjon. For det andre er regelverket en "kokebok" for innkjøper, hvor innkjøper selv i stor grad bestemmer hvor omfattende en detaljert anbudskonkurranse skal være. Det er ikke nødvendig å "overdimensjonere" en anskaffelse ved bruk av mange kvalifikasjoner og tildelingskriterier. Detaljeringsgraden vil være opp til den enkelte innkjøper å avgjøre.

Vennlig hilsen,
NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON

Finn Bergesen jr.
Adm. direktør